

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XXII. évfolyam 135. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 június 15.

Tisza István gróf a hadihelyzetről.

A miniszterelnök beszéde a Ház ülésén.

Budapest, június 15. (Saját tudósítónkól.) A Ház mai ülése előtt a képviselők tömegesen jelentek meg a folyosókon és eszmecsere folytattak a jelen harctéri helyzetről. Később gróf Tisza István, gróf Andrássy Gyula és gróf Apponyi Albert visszavonultak az elnöki szobába, ahol a tanácskozást folytatták.

Az ülést Beöthy Pál elnök fél 11 órakor nyitotta meg. Teleszky János pénzügyminiszter kilenc ajánlást terjesztett elő. Hegedüs Lóránd előadó ezután az indemnítási javaslatot ismertette és ajánlotta annak elfogadását.

Feszült érdeklődés támadt, mikor gróf Tisza István miniszterelnök emelkedett szólásra. A miniszterelnök a harctéri helyzetről tartott beszédet, melyet vázlatosan a következőkben ismertetünk:

— Kötelességemet mulasztanám el, ha a Ház első ülésén nem a harctéri helyzetről nyilatkoznék. Rámutatok előnyomulásunkra és a haditerképen a központi hatalmak javára történt változásokra.

Közvetlenül a Ház összehívása előtt indult meg az Olaszország elleni offenzívánk, amelyről azonban jelenleg nem kívánok nyilatkozni, nem akarok ugyanis elébe vágni a küszöbön álló eseményeknek.

Ugyisint a Ház megnyitása előtt zajlott le a németek skagerraki fényes tengeri csatája, amely csak gazdagította szövetségeseink diadalait.

Tulajdonképpen az orosz offenzíváról kívánok nyilatkozni, amely szintén az országgyűlés megnyitása előtt indult meg. Az oroszok offenzívája még nem fejeződött be, ez óriási küzdelem még folyik, miközben harc vonalaink ide-oda hullámzanak.

Ez az offenzíva a harc vonalnak külö-

nösen két pontján ért el jelentékenyebb sikert. És pedig Bukovinában hadseregünk balszárnyát hátrább vontuk, Volhyniában pedig egy hadseregünk egész frontszélességben hátranyomtatott. Nem célozom sem az események letagadása, sem lekicsinylése, mert a nemzetet sérteném meg, ha bárminő megtévesztéssel a kedvezőtlen eseményeket leplezni akarnám.

A teljes őszinteség a kötelességem nekem és a szavaimon nyugvó felelősség teljes tudatában jelenthetem a Háznak, hogy a harcok változatlan hősiességgel és szívósággal, a győzelembe vetett törhetetlen akarattal folynak tovább.

Harcvonalunk legnagyobb része ma is változatlanul a kezünkön van, és azok megtartására megtörtént minden szükséges rendszabály. Okom van ama reményemnek kifejezést adni, hogy az itt történtek csak mind muló epizódok lesznek és tartós befolyással nem lehetnek a helyzetre.

Teljes reményességemet fejezem ki a végső győzelemben.

A miniszterelnök felolvasta ezután Burián István báró külügyminiszter nyilatkozatát a diplomáciai helyzetről. A külügyminiszter kijelenti, hogy a világháborúnak Szerbia volt az okozója a szarajevói orgyilkosságból kifolyólag. Polemizál továbbá Grey vel. Az antant ugyanis nem akarja elismerni, hogy le vannak győzve; akkor mi sokkal jogosabban mondhatjuk ezt, csak tekintünk a mappára, az legékebben nyilatkozik a hadihelyzetről.

Szép szavakkal fejeződik be a nyilatkozat. Hadseregünk az, hogy addig nem nyugszunk, míg az ellenség túlzott követeléseitől el nincsen ütve, meg nem halljuk a szent békét.

De még mennyi szenvedés, hány pörlyesapás szükséges az új honalapítás létrehozásához. Hü szövetséges társainkkal nem fogunk megállni addig, míg ki nem vivjük a végső diadalt.

A külügyminiszter nyilatkozatának felolvasása után a miniszterelnök kérte az indemnítási javaslat elfogadását.

Károlyi Mihály gróf nem fogadja el az indemnítási javaslatot. Követeli, hogy 2 százalékkal szállítsák lejjebb a quótát. Majd a béke előfeltételeire tért át. Kérde, hogy mi a szándéka ebben a tekintetben a kormánynak? Melyek azok a feltételek, amelyek mellett hajlandó a békekötésre?

Andrássy Gyula gróf a lengyel kérdéssel beszélt. Nagyon sajnálja, hogy a kormány hallgat erről a problémáról. Abba semmiesetre sem nyugszik bele, hogy a háború után felosszák a lengyelek hazáját.

Nagyatádi Szabó István beszédében Prohászka Ottokár püspöknek a multkoriban tett javaslatát mellett foglal állást.

Az elnök fél 1 órakor szünetet rendelt el.

Az ülést délután fél 5 órakor folytatták, amikor is Szász Károly alelnök nyitotta meg az ülést.

Sághy Gyula csatlakozott Andrássy fejtegetéséhez a lengyel kérdésre nézve.

Apponyi Albert gróf szintén erről a kérdéssel beszélt. Majd elismerést szavazott a miniszterelnöknek, hogy teljes őszinteséggel terjesztette elő a hadihelyzetet. Ugy látszik, — mondta — hogy az oroszok Gorlicét szeretnék utánozni. Annál esufosabb lesz kudarcuk, minél nagyobb erőket vetnek harcba.

Beszéde végén kifejti, hogy kívánatos lesz, hogy Németországgal a háború után szoros nexusban éljünk.

Návay Lajos beszéde után Eszterházy hereg és Pozsonyi Miklós kisebb interpellációkat terjesztettek elő, amelyre a miniszterek megnyugtatólag válaszoltak.

Az ülés este 9 órakor ért véget.

Markovits és Weinberger cég nyári újdonságai

és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját műhelyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérneműekben.

megérkeztek

Telefon 11-09

Az orosz támadásokat visszaverjük.

Orosz hadszíntér. Budapest, június 14. (Hivatalos.) Bojantól délre, Csernovitztól északra visszavertük az orosz támadásokat. Egyébként a helyzet változatlan volt. Különös esemény nem történt.

Baranovicitól északra tegnap délelőtt német és osztrák-magyar csapatok a legnehezebb ágyutüzben állottak. Este az ellenség állásainkat megtámadta, azonban kivétel nélkül mindenütt visszaverett. A végén az ellenség tüzésége a visszaözönlő orosz tömegeket tüzelte.

Olasz kikötőt bombáztunk.

Olasz hadszíntér. Budapest, június 14. (Hivatalos.) A helyzet változatlan.

Tengerészeti repülőink újra megtámadták a San Georgo di Laganó-i pályaudvart és katonai telepeket, valamint a gradói belső kikötőt.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, június 14. (Hivatalos.) Nincs esemény. *Höfer.*

Románia helyzete kritikus.

Az antánt új jegyzéket intézett hozzá.

Budapest, június 14. (Saját tudósítónktól.) A Dreptatea jelenti: Beavatott helyről nyert információk szerint Románia politikai helyzete ismét kritikusnak mondható, mert az antánt új eszközökkel szeretné elvesztett befolyását Romániában visszaszerezni. Nemcsak Romániával, hanem Görögországgal szemben is erőszakoskodik újabban az antánt. Görögországhoz pár nap előtt ultimátumszerű jegyzéket küldött. Most Románia kapott jegyzéket az antántól, amelyben felhívják, hogy nyilatkozzék, mik a szándékai a jövőre nézve.

Románián keresztül nem mehetnek oroszok

Budapest, június 14. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: A román kormány minisztertanácsot tartott, amelyen Oroszország azon követelésével foglalkoztak, hogy Románia engedje meg az orosz csapatoknak az országon keresztül való vonulását. A minisztertanács az oroszok kísérletét kereken elutasította.

Az oroszok jelentése offenzívájukról.

Budapest, június 14. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik hivatalosan: Az Oroszországban dúló nagy viharok folytán a távirati forgalom zavaros. Csak későn és hiányosan érkeznek be a jelentések.

Brusilov tábornok folytatja offenzíváját. Az ellenséget egyes helyeken tovább üldözzük. Helyenkint elkeseredetten folyik a harc, mert az ellenség kétségbeesett ellentámadásokat visz végbe.

A beszállított foglyok eddig összes száma 1700 tisztre és 113,000 közkatonára emelkedett (!) Lucktól délre az ellenség menekülésszerűen visszavonult.

Bucacnál az ellenség elkeseredett ellenállása folytán visszavonulnunk kellett. Csernovitz külvárosainál a harc folyik. Itt erős robbanásokat figyeltünk meg.

Az antánt offenzívára készül.

Budapest, június 14. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Az antánt hatalmak titkos tanácskozást tartottak, amelyen — hír szerint — az offenzíva megkezdésének idejét sürgősnek találták.

Londonban és Párisban az offenzíva rögtön való megkezdését sürgetik; nem akarják ugyanis, hogy az oroszok magukra maradjanak.

A második védelmi vonal.

Bern, június 14. A Birsevija Vjedomosti katonai kritikusa figyelemztet arra, hogy a mostani háború tanulságai szerint az ellenség első védelmi vonalát nem nehéz áttörni, ha az első sor nem rendkívül erős. Ma az igazi küzdelem csak a védelmi hadállások második sorában kezdődik.

A németek győzelme Thiaumontnál.

Berlin, június 15. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Villesbeckétől délnyugatra fekvő magaslatokon a tegnapi ütközet folyamán új állásaink egy részét elvesztettük. A Maastól jobbra a június 12-iki és 13-iki harcokban elfoglaltuk a Thiaumont majortól nyugatra és délre fekvő ellenséges állásokat. Elfogtunk 793 franciát, köztük 27 tisztet és 15 gépfegyvert zsákmányoltunk. Maricourtnál a Sommétól északra és az Argonnokban német járőr-vállalkozások sikerrel jártak.

Német repülők messzemenő vállalkozásai.

Keleti hadszíntér.

Naroc-tól délre felderítő osztagaink szétrombolták az ellenség előretolt erőditéseit és 60 fogollyal tértek vissza. Baranovicitól északra fekvő arcvonalon az ellenség támadásba ment át. Heves tüzéségi előkészítés után orosz tömegek újra és újra előretörték vonalaink ellen. Mindenütt kivétel nélkül visszavertük, nagyon súlyos veszteségeket szenvedtek.

Német repülők az utóbbi napokban messzemenő vállalkozásokat vittek véghez az orosz arcvonal mögött fekvő vasuti művek ellen. Hétszer megállítottak csapatszállító vonatokat és szétromboltak vasuti műveket.

Balkáni hadszíntér.

Különös esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztály.)

A törökök harcai.

Konstantinápoly, június 15. (Saját tudósítónktól.) A főhadiszállásról jelentik:

Irak-front.

Fellohis vidékén a Tigris jobb partján előnyomuló angol lovas századot ütközetben visszavertünk és visszavonulásra kényszerítettünk. Ez alkalommal 26 lovat zsákmányoltunk. Az a két ágyunaszád, amelyet tüzéségünk tüze szétrobbantott, teljesen elsüllyedt a Tigris folyóban, amit repülők megfigyelése határozottan megállapított Irak déli részén az oroszok legutóbbi veresége következtében persiai önkéntesek minden alkalmat felhasználnak az orosz osztagok megtámadására és nagy veszteségeket okoznak nekik.

Legutóbb egy orosz kozák osztagot, amely 120 emberből állott és avval a száddal nyomult előre, hogy elérje Seik-Saidtól keletre az aligrabi angol tábornok, Turichtán vidékén lovas harcosok megtámadták. A kozákok 103 embert veszítettek, továbbá fegyvereiket és felszerelési tárgyukat.

Euphrates vidékén egy 400 főből álló angol osztagot önkéntes harcosaink felkoncoltak (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az olasz szocialisták sztrájkja.

Budapest, június 14. (Saját tudósítónktól.) Az olasz szocialisták parlamenti csoportja általán sztrájkra készül, ha olyan kormány alakulna, amelynek élén a intervencionisták állanak.

Fonákán készült remekművek.

Némethy Gyula dr. felolvasása a régészeti és történelmi egyesület közgyűlésén, 1916. június 12-én.

(Folytatás és vége.)

Mondanunk sem kell talán, hogy a kifejlett renaissance összes művészeti vívmányai tudókörének a XVI. század gobelin-szövésén is. Biztos rajz és mintázás, tisztaság, világos kompozíció, harmonikus színezés, élethű távlat. A gobelin-művészet tetőpontját mégis egy századdal később éri el a „roi soleil”, a napkirály, XIV. Lajos uralkodása alatt Franciaországban (1643—1715). Ez időtől kezdve külföldön is elterjed a gobelin-elnevezés, mely tulajdonképpen a Gobelin-családtól veszi eredetét. Ez a család, mely 1500 táján Párisban telepedve le, kezdetben a kelmefestést, később a képszövést űzte, oly hírnévre vergődött, hogy mikor Colbert miniszter 1662-ben átvette a családtól az állam nevében a képszövő műhelyt, maga az immár királyivá lett intézet neve is „Manufacture de Tapisseries des Gobelins” lett. A forradalmak viharait szerencsésen kiállta és maga nemében ma is legelső műintézet ott áll az Avenue des Gobelins uton, ahol azt Colbert elhelyezte. Négy teremben gyönyörű XIV. Lajos korabeli falkárpitok láthatók, mithológiai jelenetek a napkirály diadalmas háborúinak, képrázatos ünnepélyeinek ábrázolatai. Egyébiránt a mithológiai képek is tele vannak vonatkozásokkal, célszásokkal a királyra. Hiszen Apollo vagy Hélios, kit a Bosquet d'Apollonban nimfák szolgálnak ki, mialatt a nap lovait férfiak ápolják, nem más, mint a roi soleil, a napkirály, kinek fénye — nec pluribus impar — az egész országra árad. A palota előtt álló Bassin de Latone békái a fronde alkalmával az akkor még gyermekkirály ellen lázadt francia nemeseket jelképezik, kik lázadó alattvalókból pompásan át tudtak változni mindenre kész udvaroncokká.

E kor francia gobelinművészetének egyébiránt pompás képviselői a bécsi Hofburg gyönyörű és remekül konzervált gobelinjei is, melyek a nancy-i Herbel műhelyben készültek 1700 táján, melyek V. Károly lotharingiai herceg és Sobiesky János lengyel király törökverő harcainak egyes jeleneteit örökítik meg. I. Miklós orosz cászár egyik bécsi tartózkodása alkalmával azt mondta, hogy csak a remek falkárpitokat irigyeli a bécsi Burgtól.

De ideje, hogy rátérjünk arra a kérdésre, hogy készülnek régi kastélyok és paloták, százados széktagybazsák és templomok a gyönyörű diszei, a gobelinek. Két módját ismerjük a képszövésnek: a vízszintes rájáru és a függőleges rájáru szövést. Az előbbit a francia basse lisse (alacsony kötőfonal) az utóbbit haute lisse (magas kötőfonal) szövésnek hívja. A vízszintes rájáru szövést mellőzzük, mert a gobelin készítés fénykorában, tehát a XV., XVI. és XVII. századokban az álló rájáru szövés divott. A gobelin-szövészek egy hatalmas faráma, melynek felső részén van az ugynevezett lánchenger, alás rézén az előbbivel párhuzamosan a szövethenger. E két henger közé van függőleges irányban kifeszítve a lánca, párhuzamos, sűrűn egymás mellett álló gyapjufonalak, melyek előtt mint valami óriási hárfa hurjai előtt ül a munkás (vagy ülések egyszerre több) jobb kezében a vetélő hajócskával. (na vette s ennek segítségével szövi a kárpitot. A vetélőbe bele van erősítve a fonál, mely vízszintes irányban szövődik, vagy fonódik belé a vízszintes lánconálkba. Ezek a vetülékfonalak elül és hátul teljesen elfödik a lánconalakat, úgy hogy a kész gobelinen

csak ezek a vetülékfonalak láthatók. Ezeket a fetülékfonalakat aztán fésűvel verik le, hogy feszesen álljanak. Némelyek azt tartják, ez tulajdonképpen nem is annyira szövés, mint inkább fonás és tényleg hasonló például a sövőnyfonáshoz, csak hogy itt a sövőnykarókat a függőleges lánconalakat helyettesítik.

Ez a művelet eddig egyszerűnek látszik, holott nem csekély nehézségekkel van összekötve. Először t. i. a lánconalra a minta katonai körrajzát rá kell vinni, szénnel megjelölni, s az egész művelet alatt vigyázni, hogy ez a szénkontur a szövés közben ne nagyon változtassa helyét. Még nehezebbé teszi a szövő munkáját az, hogy neki a szövést a gobelin fonákán kell végezni, s mint-hogy a szövet fonákán a közbe közbe font különböző színű fonalak végei kiállanak, az elkészült rész helyes voltát csak úgy ítélni lehet meg, ha fel fel áll s a szövet színe felől kerül. Igaz, egy kis tenyérnyi tükröt is használ, mely a lánconal tulsó oldalára van erősítve, de az nem menti őt fel azon fáradtság és vesződség alól, hogy ott ne hagyja helyét, s ne kerüljön a táma tulsó oldalára. A kész gobelinre tehát elmondhatjuk, hogy fonákán készült remekmű. Még jobban megnehezíti a szövő munkáját, hogy a mintakarton, a mely szerint a gobelinnek készülnie kell a szövő háta mögött van elhelyezve, s így neki minduntalan hátra-hátra kell néznie, hogy megítélhesse, illetőleg ellenőrizhesse szövése helyességét. De még ezzel sincs kimerítve a munka nehézsége. A mintakartont t. i. nem rendes állásban helyezik el, hanem egyik oldalvonalára állítják, úgy hogy a képen az egyenest álló alakok vízszintes helyzetbe kerülnek, természetesen így kell készülnie a gobelinnek is. A gobelin tehát nem csak fonákán készült színe helyett de egyik oldalán fekvő helyzetben is. Innen van aztán, hogy mikor elkészül és felállítják vagy felfüggesztik a kész falszőnyeg a lánconal vízszintes helyzetbe kerülnek, a vetülék fonalak pedig függőlegesbe. A kész gobelin tehát úgy fest, mint apró függőleges, álló-öltésekkel alakult szövet. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy e rendkívül nehéz technika mellett elkerülhetlenek a hibák, s ehhez képest a kész részletek kibontása felfejtése, megérthetjük, miért készül a gobelin csiga lassúsággal, s ehhez képest rendkívül drágán. Egy négyzet méternyi szövet 300 nap alatt készül, amelynek munkadíja a háboru előtt 2000 frankra ment a többi költségeken kívül, melyek 100 | 150 frankra rúgnak. Ebből világos, hogy egy közepes nagyságú falszőnyegnek gobelinnek csak előállítási költsége ezekbe kerül. Hozzá járul még a kész gobelin művészi és archaeologiai értéke.

Mélyen tisztelt közönség! Ismeretes dolog, hogy muzeumunk áldott emlékü Ipolyi Arnold gyűjteményében nem kevesebb, mint 27 darab kisebb-nagyobb gobelint őriz. Van néhány közöttük a XV. század végéről, több XVI. és XVII. századbéli, tehát épen a képszövés fénykorából. A boldogult püspök gyűjteményének jó részét 1866. táján szerezte, mikor Kölnben a híres gyűjtő Ramboux értékes gyűjteménye árverés alá került. Az itt látható gyönyörű gobelinek részint németalföldi, részint francia művészek alkotásai. Azok után, amit csak az imént a gobelinek előállítási költségeinek kulcsáról mondtam, mindnyájunk előtt világos lehet, minő, sok-sok ezerre rúgó értéket képviselnek a gyönyörű kárpitok. Omne rarum carum, viláscit quotidianum. Nálunk Magyarországon sohasem volt gobelin-szövő műhely s ehhez képest ritka is az igazi haute lisse falszőnyeg. Mint nyilvános gyűjtemény muzeumunk az egyetlen az egész országban, ahol falszőnyeg gyűjtemény

látható. Az utolsó években vidéken a mi muzeumunknál sokkal fényesebb és impozánsabb kultur paloták épültek: de ha valaki Magyarországon a képszövés nemes művészetének termékeit tanulmányozni és élvezni akarja, ma is a nagyváradi muzeumot kell felkeresnie. Nemcsak kötelességetünk és hálánk jele a nagylelkű macedonas iránt, de önbecsülésünk követelménye, saját műveltségünk fokmérője, ha megértjük, megbeosuljuk és élvezni tudjuk azon műkincseket, melyek dolgában muzeumunk hors concours, versenyen kívül áll széles hazában.

Már csak két járásban van hólyagoshimlő.

Csaknem teljesen megszűnt a veszedelem.

Az elmúlt télen riasztó hatást gyakorolt mindenfelé a vármegyében a hír, hogy a hólyagoshimlő felütötte fejét.

Az egész vármegyét ellepte a veszedelmes járvány, mely kétségtelenül a háboru szüleménye volt.

A közigazgatási hatóság megfeszített erővel lépett fel a járvány ellen. Dr. Móricz Ernő vármegyei főorvos mondhatni éjjelnappal szolgálatban volt. Egyik községből a másikba utazott és adta ki rendelkezéseit, vagy ellenőrizte azok fogantatását. Ahol szükségét látta, ő maga is sokszor napokon keresztül oltotta a lakosságot.

A járvány minden óvintézkedés dacára is keresztül vonult az egész vármegyén, mert a köznép jórészt idegenkedett a védőoltásoktól. Lagerösebb volt a járvány a központi járás nyárlói körjegyzőségében, ahol még ma is van néhány beteg. E körjegyzőségben is csak azért tudott oly erősen elterjedni a baj, mert a lakosság eltiltotta a betegeket.

Hogy a lakosság indolenciája mellett sem volt több áldozata a járványnak, az elsősorban dr. Kazay Kálmán körorvosnak, másodsorban Fejér Ödön körjegyzőnek tulajdonítható.

Nagy volt még a járvány a magyar-csékei járásban, ahol különösen a nyárlói körjegyzőséggel szomszédos miklóirtási körben szedte erősen áldozatait. A baj itt oly nagy arányokat öltött, hogy még csak rövid idővel ezelőtt külön járványorvosot kellett kirendelni a járásba. Ruzsuszka Lajos járványorvos ma is kint tartózkodik. Ma már 70-80 beteg van csupán a csékei járásban, járvány jellege azonban a betegségek már nincs.

A többi járásokban, a belényesi és vasköni járásokat kivéve, szintén megszűnt a járvány. A vasköni és belényesi járásokban még akad egy-két beteg.

A közigazgatási hatóság a járványtól felszabadult községekben elrendelte a dezinficiálást és előterjesztést tett a községeknek zár alól való feloldása tárgyában.

A naponként érkező jelentések szerint a járvány júniusban teljesen meg fog szűnni, úgy, hogy az aratást egyáltalán nem fogja befolyásolni a betegség.

Az egész járványról szerkesztett záró kimutatást pár nap múlva fogják felterjesztani a miniszterhez.

x Helybeli nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papír eladó. Aránlatokat a kiadóba kérünk.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hírnévek örvendő és legregibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167—43.

A poklostelki rokkant katona az oroszokról

Operáció Kiebben. A csehek. A tea, mint hiteles ujság. Moszkvában vidám az élet. Itthon. A falu népe.

Vilidár János Poklostelek biharmegyei községből ment el a hazát védeni. Két ép lábbal, lelkesülten, vidámsággal és szent elhatározással szívében.

Most itt ül előttünk, valami fájdalmas vonás az aróán, nagy szenvedések eltörölhetetlen nyomai szemeiben, megilletődés és bánat minden gondolatának alján. Két oldalán két mankó, használatától barnult famankó, egyik lábán felhajtva a csukaszürke nadrág. Az a láb ott maradt Kiebben, orosz földön. A másikat csak megsebezte a gránát, az meggyógyult.

Vilidár János egésszéges arcu és lelkü ember, nagy kemolysággal beszéli el oroszországi élményeit. A háborus kifejezésekben jártas ez a rokkant katona, s mindazt, amire a kultúra évtizedek óta tanította az emberiséget, ő a háboru rövid két éve alatt vette fel tudatába. Innen a keserű vonás szája körül, neki ezzel kellett, muszáj volt foglalkoznia, pedig szivesebben szántott és aratott volna. Egésszéges fehér fogai közül kiereszti a füstöt: s így beszél:

— A gránát összeroncolt a jobb lábamat, a bal csak megsebezte. Elestem, az oroszok elfogtak, bekötötték lábaimat s vonatra tettek. Kiebbe vittek. Rendezett, szép város, modern közlekedéssel. Ott a kórházban leoperálták a jobb lábamat, s igen gondos ápolásban részesítettek az orosz önkéntes ápolónók.

Mikor jobban lettem, kitétek egy közeli fogolytáborba. Ott sokat szenvedtem a csehektől. Ezek az osztrák katonák különös kedvező bánásmódot kívántak a maguk részére azért, mert ők önként megadták magukat. Jelentkeztek az orosz hadseregben való szolgálatra, hogy a kaukázusi fronton harcolnak a törökök ellen, de elutasították ajánlatukat azzal, hogy egyszer már megszegtek esküjüket az osztrák uralkodóval szemben, s most nem nyújtanak biztosítékot arra, hogy másodszer is nem teszik ugyanezt. Ezért inkább a fogolytábor felügyeletére, belső őrszolgálatra alkalmazták őket. Most magyar és osztrák katonai rend szer szerint képezik ki az orosz katonákat a front mögött.

Minket, magyarokat rettenetesen kineztek. Azt beszéltek az oroszoknak, hogy mi magyarok a sebesülteket is leszurjuk és a foglyokat megcsönkítjük. Nem volt tehát esuda, ha ezután az orosz őr engem egyszer jól elvert és megrugdalt, kiabálva:

— Megölik a sebesülteket, disznókat?

A csehek pokollá tették életünket, ütöttek, vertek, pofoztak miakat, engemet, tehetlent, megrugdaltak. Pedig akkor örültem az életnek: hat hónap óta először hallottam magyar szót, egy magyar őrnagy beszélt hozzám magyarul. Mindkettőnkét éhezettek és kineztek a csehek, akik uralkodtak a fogolytáborban s kineztek a kinezteket. Ütöttek, verték a sebesülteket is.

A fogolytáborban azt kaptuk, amit az oroszok kaptak, csak valamivel rosszabbat. A nép ott rettenetes szegénységben és tudatlanságban él, éveken át krumplit és sa-

vanyukáposztát, meg fekete, polvánkából készült kenyeret eszik és nem is izlik nekik a mi kosztunk. Reggelre teát kaptunk (forró vízben néhány szál tea) és benne 3 kockacukrot.

A tea

volt a mi ujságunk. Amikor győztek a magyar osztrák csapatok, akkor elvonták a kockacukrot tőlünk, keserűen ittuk a teát, mikor az oroszok győztek, visszaadták a cukrot. A tea keserősége jelentette nekünk az édes ujságot, hogy győztünk valahol. Így tudtunk mi mindig a világ folyásáról.

A fogolytáborban nem birtuk soká, elvittek bennünket Volgskába, a Volga melletti városba. Ott dolgozott, aki tudott, mi a városban foglalkoztunk. A többiek a földet dolgoztak. Innen Moszkvába vittek. Régi város, csak a külvárosai modernek, a belső rész csupa régiség. A háborunak nem volt látszata, a nők divatosak voltak, még az öreg uri asszonyok is fehér cipőben jártak. Aztán Pétervárra mentünk, s onnan a határra vittek. Levetkeztettek, elszedték jegyzeteimet az orosz titkos readörök s így küldtek át a határon Brűxbe. Itt jegyzőkönyvbe vették, amit átéltek s hazaküldtek.

Csonkán, bénán érkeztem haza Poklostelekre. A hatóság nem sokat törődött velem, azt hiszem, sehol sem törődik a rokkantakkal. Egyelőre nincs lábam, csak a méreteim vannak meg, azokat is elhagytam valahol. A szolgabíró nem láttam, a jegyzőnk hadifogságban, a segédjegyzőnek más a dolga, minthogy velünk foglalkozzék. Csak a papnak van ránk gondja. Két földesúr szóba állt velem. A falu népe szán engem, aki harcban vesztettem el az otthonlevőkért és a hazáért lábamat. Szán és azt mondja:

— Itt van megint egy koldus, ez most hazálni fog s terhünkre lesz.

Nagyon érezhető a részvétlenség, a közömbösség, a félelem, hogy „ez itt a nyakunkba szakad”. Oh, Istenem, hiszen mi tanulunk most ülő foglalkozást, hogy fenntarthassuk magunkat. És olyan nagy büne az, ha a hazáért megcsönkítva, bénán hazakerülünk?

Esküdtek lajstroma közszemlén.

Junius 15-től junius 30-ig.

Vettük a következő hirdetményt:

Az esküdttörvényekről szóló 1897. évi XXXIII. t. c. 10 § a, illetve az ezen törvény életbeléptetése és végrehajtására vonatkozó 3300-98. számú bel- és igazságügyi miniszteri rendelet 8. § a alapján ezennel közhírré teszem, hogy az esküdtek 1917. évre érvényes és összeállított alap-lajstromát a városház kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt folyó évi junius hó 15-től kezdve junius hó 30-ig bárki megtekintheti és akár alkalmas egyének kihagyása, akár nem alkalmas egyének bejegyzése miatt a 15 nap alatt bárki felszólalhat, továbbá, hogy a felszólalásokra, melyek a fennebb említett hivatalos helyiségben köz-

szemlére lesznek kitéve, további 8 nap alatt bárki észrevételeket tehet.

A fenti törvény értelmében esküdtképeséggel bír a város területén lakó minden férfi, aki magyar honos, a folyó esztendőben legalább a 26-ik életévét betölti, a magyar nyelvet érti, azon írni és olvasni tud és évenként legalább 20 korona egyenes állami adót fizet, amennyiben pedig időleges adómentességet élvez, 20 korona egyenes állami adónak megfelelő értékű vagyonnal bír, vagy az adózásra tekintet nélkül köztisztviselő, lelkész, a m. kir. tudományos akadémia tagja, tudor, okleveles tanár, ügyvéd, mérnök, építész, hajóskapitány, gazdasz, gyógyszerész, vegyész, erdész, bányász, tanító, sebész, állatorvos, továbbá az, aki a felsőbb művészeti vagy más felsőbb szakiskolát elvégezte, s végül, aki a középiskolai záróvizsgálatot letette.

A felszólalások és az észrevételek nálam, mint az összeíró bizottság elnökénél nyújtandók be, avagy szóval terjesztendők elő.

Nagyvárad, 1916. évi junius hó 14.

Lukács Ödön,
polgármesterhelyettes.

Az élelmiszerek hatósági árai.

A m. kir. belügyminiszter ur 69501/III/1915 számú leiratával megadott felhatalmazás alapján Nagyvárad város törvényhatóságának területére a közlemezés zavartalanosságának biztosításához fűződő érdekekből az élelmi cikkek követelhető legmagasabb árait az 1916. évi junius hó 1-5-től junius 30-ig terjedő időre a következőképpen állapított meg:

Hus és hustermekek: 1 kiló marha hus (I. rendű) 8— kor. 1 kiló marha hus (II. rendű) 780 kor. 1 kiló növendék hus 760 kor. 1 kiló borjúhus (hátulja) 7— kor. 1 kiló borjúhus (eleje) 660 kor. 1 kiló bárányhus 5— korona. 1 kiló sertés-hus 20 deka nyomtatékkal 6— korona. 1 kiló sertés-hus nyomtaték nélkül 640 kor. 1 kiló füstölt sertés-hus 8— kor. 1 kiló kolbász (füstölt) 780 kor. 1 kiló szalonna (zsirnak való) 740 kor. 1 kiló szalonna (füstölt, sózott) 8— kor. 1 kiló szalonna (pörkölt, paprikázott) 8— kor. 1 kiló hárj 740 kor. 1 kiló préseletlen tepertő 580 korona. 1 kiló sertészsír 780 korona. 1 kiló borsajt 7—.

Baromfi: 1 pár csirke rántani való 4— kor. 1 pár csirke sütni való 5—6 kor. 1 kiló csirke élő sulyban 280 kor. 1 kiló csirke kopasztott — kor. 1 kiló tyúk 3— k. 1 kiló ruca sovány élősulyban — kor. 1 kiló ruca (kövér) élősulyban 4— korona. 1 kiló liba (sovány) élősulyban — kor. 1 kiló liba (hizott) élősulyban 460 kor. 1 kiló liba (hizott kopasztott) 5— kor. 1 kiló libaszir 10 kor. 1 kiló pulyka élősulyban — kor.

Hal és vad: Ponty fél kiló sulyig 1 kiló 220 kor., fél kilótól 1 kiló sulyig 1 kg. 380 kor., 1 kiló sulyon túl 1 kg. 420 kor. Apró halak 1 kiló 240 kor. 1 kiló cigányhal és kárász 4— kor. Nem élő hal 25 % kal olcsóbb.

Tej és tejtermékek: 1 liter tej fölözetlen piacon 50 fill. 1 liter tej fölözetlen házhoz szállítva 52 fill. 1 liter tej kóser 54 fill. 1 liter tejfel 180 kor. 1 kiló túró (tehén) 160 kor. 1 kiló túró (juh) 320 kor. 1 kiló gomolya 280 kor. 1 kiló vaj 880 kor.

Liszt és kenyérműek: 1 kiló buza-dara és nullásliszt 86, főzöliszt 60, buza-kenyérliszt 48, rozsliszt 48, tengerliszt és dara 46 fillér. 1 kiló kenyér (kenyérlisztből) péknél 46, üzletben 48, fehér kenyér (főzölisztből) péknél 58, üzletben 60, 1 kiló fehér kenyér (nullás lisztből) péknél 84, üzletben 86 fillér. 1 kiló fehér kalács (nulláslisztből) cukrásznál és péknél 84, üzletben 86 fillér.

Cukor: Süveges viszontelárusítónak 100

kg. ként 118-25, kicsinyben 1 kiló 1-24, kocka dobozban viszontelárusítóknál bruttó 5 kg. 100 kg. 121-25, kicsinyben bruttó 5 kg. 1 kg. 1-26, lisztcukor dobozban visz. elár. bruttó 5 kg. 100 kg 121-25, kicsinyben bruttó 5 kg. 1 kg. 1-26, kristály viszont elár. 100 kg. 118-25, kicsinyben 1 kg. 1-24 kor.

Száraz főzelék, tojás, zöltség stb.:
1 kiló bab száraz 56 fillér. 1 kiló borsó száraz 70 fill. 1 kiló lencse 80 fillér. 1 kiló kása (köles) 1-30 kor. 1 drb tojás (egész) 18 fill. 1 drb tojás (törött) — fill. 1 csomó sárga répa 24 fillér. 1 csomó petrezselyem 24 fillér. 1 drb karalábé 10 fillér. 1 kiló hagyma (vörös) 76 fill. 1 kiló hagyma (fog) 5—kor. 1 csomó zöld hagyma 10 fill. 1 faj saláta 2—3 fill. 1 kiló burgonya 18 fill., 100 kiló burgonya (vagonvételnél 15—kor. 1 kiló új burgonya 40 fillér, 1 csomó hónapos retek 10 fill. 1 drb karfiol 56—60 fill. 1 liter tengeri (szemes) 26 fillér, 1 kiló dió 1-50. 1 csomó zöldparaly 8 fill., 1 cs. padlutka 6 fill., 1 liter szemes zöldborsó 60 fillér. 1 darab tök —.80—2. kor. 1 csomó kapor 4 fillér. 1 csomó zöldpetrezselyem 4 fillér.

Tudomására hozom a vevőközönségnek, hogy azon árusító ellen, aki az előbb felsorolt élelmiszerek árait jun. hó 15-étől június 30-ig az előbb megállapított árnál magasabb összegben szabja meg, a feljelentést a piacon szolgálatot teljesítő rendőrközegek bármelyikénél megteheti.

Nagyvárad, 1916. évi június 14. én.

Lukács Ödön s. k.
polgármester helyettes.

A fenti ármegállapításokra megjegyezzük, hogy annak kevés gyakorlati haszna van, mert a városi üzleteken kívül alig van valaki, aki azokat betartja.

A piacon a vidéki termelők és vidéki kofák éppen úgy, mint a nagyvárad kofák egyáltalán figyelembe sem veszik a hatósági árakat, mert nincs, aki ellenőrizze. Alig található olyan árueikk a piacon, amit a hatósági árakon meg lehet vásárolni, legfeljebb, ha az áru nagyon silány.

Éppen így van nagyon sok szatocsboltban; a kenyeret, cukrot stb. a megállapított árnál csak magasabb összegért lehet kapni.

A Vörös-Kereszt Szent Péter és Szent Pál napi ünnepélye.

A Vörös-Kereszt egyesület választmánya tudvalevőleg a Szent Péter és Szent Pál napi gyűjtést, a siker érdekében nagyobb szabású ünnepély keretében óhajtja megtartani.

Programmba vették, a többek között azt is, hogy a képkiallítás alkalmával rendezett gyermek felvonulást, felvirágozott diszhintókkal megisméltik.

A tanév befejezése után azonban a tanterületek már nincsennek érintkezésben a növendékekkel, ami megnehezíti ennek a kedves, érdekes dolognak a kivitelét, miért is az ünnepély végrehajtó bizottsága a következő felhívást adta ki a multkori gyermekkorzó résztvevőikhez:

Felhívás a püspöki képkiallítás alkalmából rendezett gyermekvirágkorzó résztvevőikhez.

A Vörös-Kereszt Egylet Szent Péter és Szent Pál napi gyűjtése csak úgy lehet eredményes, ha feldiszipított mozgó virágos kocsi-

kon mentül több fiatal leányka és fiú fog perselyekkel a gyűjtésben részt venni.

A püspöki képkiallítás alkalmával rendezett gyermek virágkorzó bájosága és a benne résztvevők feledhetetlen, kedves megjelenése azon reménnyel kecsegtet bennünket, hogy ez alkalomra felújítva, illetve újból rendezve rendkívül hozzájárulna ügyünk sikeréhez.

Ugyanazért tisztelettel azon kéréssel fordulunk a virágkorzón résztvevő gyermekekhez, illetve szüleikhez, hogy ugyan abban a ruhában, ugyanolyan kocsikon a Szent Péter, Szent Pál napi gyűjtésben részt venni, illetve az azon való részvételt gyermekeiknek megengedni kegyeskedjenek.

Részvenni szándékozók levélileg bármikor, személyesen pedig szombaton, vagyis június hó 17 én délután 3—5 ig Teleky utca 13 szám alatt a Katholikus nővérdő egyesület elnöknőjénél Eleméry Ferencné öngnagságánál, valamint Nagy Sándor utca 17. sz. alatt Wiener Jenőné öngnagságánál jelentkezni sziveskedjenek.

Tisztelettel:
A végrehajtó bizottság.

HIREK

A KATHOLIKUS KÖR választmányi ülése.

A Kath. Kör választmánya tegnap tartott ülésén jelen voltak:

Dr Lábán Lajos elnök, dr Karácsonyi János egyh. elnök, dr Vučkics Gyula egyh. alelnök, dr Imrik Péter, Száhlender Károly, Tóth Imre, Imrik S. Zoltán, dr Némethy Gyula, Bószörményi Géza, dr Imrik Gusztáv, dr Kóger Aladár, Sürger Bertalan, Sztarill Ferenc, Stark Gyula, M. Jánossy Aurél, Resch Mihály.

Az elnök bejelentette, hogy a Kör tagjai Szent László ünnepén a körmeneten testületileg résztvettek, délután pedig igen sikerült ünnepély volt a Szent László tereben. A választmány jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét a közreműködőknek.

Az országos hadiárva alapra és Szent Péter Pál napi gyűjtésre a választmány nagyobb összeget szavazott meg.

Tekintettel arra, hogy a kir. kath. jogakadémia helyiségei továbbra is katonai kórházi célokra igénybevétnének, a Kör a jövő tanévre is átengedi helyiségeit Nagyvárad jogi főiskolájának használatára.

A debreceni Kath. Népszövetség új helyiségének felavatásán a Kath. Kör küldöttséggel képviseltette magát.

Új tagokul felvették: Kerekes Géza, Papoleczy Ferenc, Császár Nándor, Fülöp Félix, Bubla József, Géczy Lajos, Molnár Győző, Fláskay Kálmán, Kvatovszky László, Lobermayer Gyula, Lovass Dezső.

* **Lovag Henriquez János — titkos tanácsos.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király lovag Henriquez János gyalogsági tábornoknak a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

* **A főkapitány átvette a bünyügyi osztályt.** Gerő Ármin főkapitány tegnap Fluck Ferenc fogalmazó útján értesítette Dajka Endre dr rendőrkapitányt, hogy a bünyügyi osztály vezetését öle átveszi. Dajka dr, kinek ezt a megbízatást a tanács adta, a felszólításnak engedelmeskedett s a bünyügyi osztályt átadta a főkapitánynak. Dajka dr az iparügyosztályt veszi át hir szerint.

* **Kitüntetett honvédtisztek.** A hivatalos lap közli, hogy a király Szilágyi István 4. honvédgyalogezrednél beosztott 9. honvéd gy. e. bel. századost és Zsdánszky László 4. honvédgyalogezredbeli főhadnagyot és Ghilezán Liviusz tart. honvéd főhadnagyot a legfelső dicső elismerésben részesítette. Újólaj a legfelső dicső elismerésben részesült Miakich Károly, a 18. honvédgyalogezrednél beosztott 4. honvéd gyalogezredbeli tart. főhadnagy. Legfelső dicső elismeréssel lett kitüntetve Schaffer Artur VII—4. népf. gyalogzászlóaljnál beosztott főhadnagy.

* **Kongregációi élet.** Az Urnók Mária Kongregációja ma d. u. 5 órakor tartja rendes összejövetelét. Ezt megelőzőleg d. u. 4 órakor magisztrátusi gyűlés lesz. — Az Urak Mária kongregációja ma d. u. fél 7-kor tartja a nyári szünet előtt utolsó összejövetelét. A vasárnapon megtartani tervezett felavatási ünnepély közbejött akadályok folytán szeptemberre halasztatik. Ma este 8-kor az Urak Kongregációjának tagjai társas vacsorára gyűlnek össze.

* **Katonai előléptetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király lovag Kreitner Gusztáv dr 19. tábori tüzérezredbeli tartalékos hadnagyot tartalékos főhadnagy hadbíróvá nevezte ki.

* **A város vámfelügyelőjét felmentették.** Liszkay Béla vámfelügyelő a mozgósítás idején bevonult a katonasághoz. Bevonulása előtt kérte a katonai szolgálat alól való felmentését, de a város vezetősége ezt nem tartotta szükségesnek. Liszkayt sok hónapi szolgálat után a napokban végre felmentették a katonai szolgálat alól. Az igaz, nem mint vámfelügyelőt. Mint számvetőt helyezték ki egy faiparvállalathoz a megyébe s ott ilyen minőségben kapta a felmentést.

* **Gróf Csekonics Endre kitüntetése.** A hivatalos lap közli: A király megengedte, hogy gróf Csekonics Endre titkos tanácsos, a magyar szent korona országai Vörös Kereszt egyletéhez kiküldött királyi biztos a porosz királyi vöröskereszt érem 1. és 3. osztályát elfogadhassa és viselhesse.

* **Jánossy Gyula kitüntetése.** A hivatalos lap közli, hogy a király Jánossy Gyula IV/4. népfelkelő gyalogzászlóaljnál beosztott népfelkelő főhadnagyot a hadidiszitményes 3. osztályu katonai érdemkeresztel tüntette ki.

* **Tolnay Kornél kitüntetései.** A hivatalos lap közli: A király megengedte, hogy Tolnay Kornél államtitkár, a m. kir. államvasutak igazgatóságának elnöke a porosz királyi koronarend III. osztályát a csillaggal és a török császári Medjidie rend nagy tisztikeresztjét elfogadja és viselje.

* **Adomány Váradfalva templomára.** Vučkics Julia 30 koronát adományozott Váradfalva templomára, melyért ezután is köszönetet mond a bizottság vezetője.

* **Tisztítják a Páris-patakot.** Többször megemlékeztünk a Páris patak elposványodásáról, amely az egész környéket megfertőzte; a közeli házakat nem szellőztették, mert az ablakokat nem nyithatták ki a betóduló bűz miatt. A város végre is megemberelte magát és segít ezen a közegészségellenes állapoton. Megkezdtek a patak medrének kitakarítását. Hogy milyen állapotok voltak itt, mutatja az, hogy csak cigányok vállalkoztak a meder kitakarítására.

*** Felhívatások a Félix-fürdői kabaré-előadásán.** Engel László 2, Engel L. Józsefné 5, Guttman Mendel 1, Klein Márton 2, Stern Imre 1. Csanda Endre 2, N. N. 5, Berger Irénke —50, Silbermann Mór 2, Lichtmann László 1, Csillag-gyógytár 2, Lam I. 1, Brand 2, N. N. 1. Komlós Testvérek 3, Stern Vera 2, Olary J. 3, Szabó Józsefné 1, Glücksmann Armin 5, Kain Eszter 2, Rona 4, Róth József 1, N. N. 2, Ibolyka 1, Kovács N. 2, Novomeszky 2, Rosenfeldné 1, Egyesült Biharmegyei Keresk. Bank 5, N. N. —50, Katz 2, Nagyváradi Agrár Takarékpénztár üzlet 3, K. S. 1, N. N. 1, N. N. 2, N. N. 1, Borosné 1, Kulcsár István 2, Balog László 1, Magyar Korona gyógytár 4, Haáz Fülöp és fia 2, Franyó 1, Wurst József 8, Fröhlich J. 2, Farkas István 2, Tisztviselők Fogyasztási Szöv. 2, Petry Róza 1, Mischákné 1, Klein Dezsőné 2, Radl Ödön 2, Putnik B. 1, N. N. 5, Erzsike 4, N. N. 2, Szilágyi Géza 1, Reichardt 2, N. N. 3, ifj. Erdős Albert 1, Iharay Gyuláné 2, Klein Hugó 1, Engel Jakab 3, N. N. 1, Ujlaky Istvánné 2, Táray Gusztávné 2, Földes M. 1, Parócsay Testvérek 4, Simonné 3, N. N. 1, Gazdasági és Iparbank 5, Leszámitoló és Jelzőbank 5, Nagyváradi Velecei tp. rt. 5, Általános tp. rt. 5, Gerhardt B. 2, Flepmann Armin 5, Kereszty Kornél 5, N. N. 2, Nagyváradi Agrár tp. rt. 5, özv. Csailar Ferencné 1, Novak Józsefné 1, Klemens Ilonka 1, Neszvadbáné 1, Tyll E. 1, Belvárosi Népbank rt. 5, N. N. 2, Bihar-megyei tp. 5, Polgári pénztár 5, Nagyváradi Takarékpénztár 5, Ujvárosi tp. rt. 5, Nagyváradi Hitelbank 5, Bihoreana takaréksz. és hitel. 5, Nagyváradi ipartestületi hitel. 5, Eigner Ede 1, Magyar Bank rt. 5, Benedek N. 1, Schwarcz Mór 1, Klein Hermann 1, Benjamin Mihályné 1, Harag N. 1, Markovits Hermann 2, Magyar Zsirművek rt. 10, N. N. 2, Morgenstern Ferenc 3, Mandai Ede 1, Markus N. 2, Benedek N. 1, Klein Mihály 1, Steiner Viktor 2, Berkes N. 1, Szilgyi Ernő 1, Czillér Imre 5, ifj. Sonnenfeld József 3, Kohn Adolf 2, Munk és Schönberger 5, Fruch Adolf 1, Andrányi és fia 5, Spitzer és Kohn 2, Áruforgalmi rt. 2, Silbermann József 2, N. N. 1, N. N. 3, N. N. 8, Glücksmann és Farkas 2, Radó Samu 2, N. N. 2, ifj. Popper József 2, Róta Lajos 2, Reisz Miksa 3, Tonk Emil 2, Badar Béni 6, Lebovics Rudolf 1, N. N. 1, Bánáti 1, Blaha 4, N. N. 2, 5. Post. hiv. 2, Hirschmann Edéné 3, N. N. —50, Major Sándor —40, Weintraubné 2, Révész János 1, Bodnár Lajos 1, Takács Mihály 1, Ladányi N. 1, N. N. —50, N. N. —50, Stern Paul —60, Berecz Lajos 1, Zsigmondovics Géza 5, Szabó Lászlóné 2, Fried Pál 1, Kertész Endre 1, Kiss N. 2, Weiszkrun Zsigmond 1, Lengyel 1, Takács —50 Kóniz Sándor 2, Deutsch 1, N. N. 1, N. N. —50, Lánceyné 1, özv. Hajdóczy Józsefné 11, Schleithemi Leller Róbertné 1, Cziba Endre 1, Veres Sándorné 1, Puskás Károly 4, N. N. 120, Gazdag Mihály 1, Benedek testv. 2, Kurländer és Ullmann 5, N. N. 1, Vechslér Adolf és Tsa 5, Pántya Péter 2, Csatóry József 5, Neumann M. 5, Kaszovszky Andor 4, Czöbel Béláné 4, özv. Máldi Jánosné 3, Bartha István 1, Markkact Lajosné 1, Fehér Bandi 120, Mann 1, Kovács Mártonné 1, Veisz Márton 4, Veigl Róbertné 2, Szunyog Szabolcs és Viola 3, Forrási Béla 1, dr. Kacsavinszky Józsefné 9, dr. Nagy Ignácz 5, Bige Béla 1, Pólya Sándor 3, Szabó Károly 1, Lakatos Gábor 1, özv. Mayer Antalné 4, Cziba Endre és neje 2, Varga István 2, Köteles Józsefné 1, Patak Zoltán 8, Klein Éliás 8, Samu Antal 2, Hermann Laci és Bözsi 3, Friedman Juliska —60, Rosenthal Rózsika 1, Zlehovszky Pálné 6, N. N. 1, Ötömösv állatorvos 1, Kiss Mihályné 1, Révész Károly 1, Manócs Demeter 1, Deutsch Benjamin 2, N. N. 1, Szűcs Ferencné 1, Schön N. 1, Feifeld József 1, Somolán Lőrinc 1, Mészáros József 1, Bárdi József 1, Keld Sámuel 2, Breyer

N. 2, Zeke Ferencné 2, Köteles Gáspár 2, Lebovics Armin 1, Róth Józsefné 1, N. N. 1, Simon Vendel 1, Barabás Józsefné 1, Hary Lászlóné 1, Székács Elemér 2, Kacz József 2, Kertész Albert 1, özv. Poposky Mihályné 1, N. N. 4, Lindermayer 8, Hollós Ferenc 2, Petrovics Mihály 1, Rigler József Ede r. t. 3, Szilágyi Ernő 2, Schwarz Adolf 2, Bara Jenő 4, Herbst Fülöp 4, Hegedüs János 4, özv. Kádár Jánosné 2, Vadász Albert 2, Kolozsváry S. 2, Markovics és Weinberger 2, Gvermek Divat Szalon 2, K. J. 2, K. M. 1, Jakobi Mór 2, N. N. 1, Katona 1, Szilágyi 1, Waxmann —50, N. N. —60, Kemény 1, Krämer Áron 5, N. N. —20, N. N. 1, N. N. —50, N. N. 1, Sz. E. 1, Brám Mór 1, Brüder Etel 1, Vágnerné —40, N. N. —50, Gallovitsné 1, Goldberger Böske 1, Király Zsigmond 1, Félix-fürdő igazgatósága 20, Bihari szállótelep. 20 Főtisztelendő 2, R. S. 1, Horváth Károly 2, Zsigmond Ferenc 1, Blau Elek 1, Rácz 1, Fröhlich Andor 1, dr. Fráter Imre 10, Keller József 694 kor.

*** Fémbevéltőhelyek Bihar-megyében.** Tudomására hozom a törvényhatóság közönségének, hogy a m. kir. belügy-miniszter ur 69619—III—c—1916 számú leirata alapján a háztartási fémek összegyűjtése céljából, fémbevéltő helyekül Bihar-megyében: Berettyóújfalun Roth L., Belényesen Erdély István, Margittán Glück Aron, Vaskóhn Koraj Kornél cégeket jelölte meg. Nagyváradon Stern József, Schwarz és Ullmann és Andrányi Károly és Fiai cégeket jelölte meg. Felhívom továbbá a közönséget, hogy oly helyeken hol fémbevéltő helyek nincsenek kijelölve, a hazafias cél tekintetében, ne késlekedjenek amint a fém tárgyakat a hozzájuk legközelebb eső fémbevéltő helyen beszoigáltatni. Nagyvárad, 1916. évi május 27. é. Rimler Károly, polgármester.

Forolin a legjobb és lebiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsítő Szagtalanító. Ara 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** T. vevőim női családtagjai őszi és téli köztűnkelve** szükségletüket ismert finom minőségű férfi kelméimből míg a főleges készlet m tart, igen szolid árban beszerezhetik. Ifj. Erdős Albert uri szabó, Rákóczi ut 7. szám.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bugaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moll, Tarmalit, Camfor, terpentin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

Aszódy Mihály Kossuth-utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal konzervek (húspiké) szalámik, cukorkák, gyógyborok, boroviczka, kakao, füge, malagaszólló és deligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kifűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

*** Gyönyörű rózsás arc** a nő legszébb dísz. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen **Y-PO** crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ara K 150. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Rimánóczy-palota.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ara 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

SZINHÁZ.

A mai szinlap:

Este 8 és fél óraker, rendes helyárrakkal:

A Modern Szinpad műsorából:

1. Fux ur. Irta: Békeffy László. Előadják: Rózsahegyi Kálmán, Huszár Károly, Rádai Dénes.
2. Sótartó. Irta: Gábor Andor. Előadják: Huszár Károly és Faragó Sári.
3. Kuplák. (Dalok). Énekli: Faragó Sári.
4. Telephon. Irta: Gábor Andor. Előadja: Huszár Károly.
5. Az ügynök. Irta: Gábor Andor. Előadják: Rózsahegyi Kálmán, Huszár Károly, Faragó Sári, Rádai Dénes.

Szünet:

6. A cassa. Irta: Harsányi Zsolt. Előadják: Rózsahegyi Kálmán, Huszár Károly.
7. Kuplák. (Dalok). Énekli: Faragó Sári.
8. **A szövetségesek.** Irta: Harsányi Zsolt. Előadják: Huszár Károly és Rózsahegyi Kálmán, Rádai Dénes.

A szövetségesek.

Huszár Károly és Rózsahegyi Kálmán kabarészámái vannak most a Szigligeti színházban műsoron s közülök egy az, amely a kabaré-szinpadon eddig ritkán elért sikerre tett szert: Harsányi Zsolt „A szövetségesek” című egyfelvonásos tréfája. Egy magyar házasszakaszvezető és egy porosz gyalogos összeakadnak a korezmában. Az egyik egy szót sem tud németül, a másik pedig nem is hall magyarul, de szövetségesek, tehát szeretik, becsülik egymást s pompásan eldiskurálnak, elmulatnak egy félóraközvet, dalolnak, végül táncra kerekednek. Persze mind jó alkalom a komikus félreértésekre. Az egész egyfelvonásos alatt a közönség ki nem fogy a kacagásból.

Nemcsak a szerző érdeme a siker, bár övé az ötlet és a jóízű kidolgozás, hanem a szereplők is; a hogyan Huszár Károly (Pufi) és Rózsahegyi ezt a két szerepet feldolgozták, az maga a legsikerültebb tumor. Huszár pompás porcosos dialektusa még fokozza a komikus hatást. Ezt a számot mindenkinek érdemes megnézni, a ki tohetti és akinek egy kis jókedv meg nem árt. A többi számok is sikerültek, általában a kabarének irodalmi hajtásait hozzák ide a fővárosi vendégek, a kiknek kitűnő művésze és változatos, ügyes műsora tegnap rendkívül tetszett. A „szövetségesek” sikerét persze egyik sem éri el, de — mint Pufi bekonferálta — garanciragnak többnyire igen jók.

Beregi Oszkár Nagyváradon.

A Modern Szinpad kabaré estői után a komoly dráma veszi át uralkodását a Szigligeti-színházban, még pedig igazi ünnepi estőken, Beregi Oszkárnak, a Nemzeti Színház egyik legelsőrangú művészenek vendéglátókeretében. A kitűnő művész nagyérdékű műsorral jön: két klasszikus és

egy modern drámát választott föllépése számára. — Shakespeare Hamletja és Romeo és Juliája, Ohnet Vasgyárosa vannak szombaton, vasárnap és hétfőn a Szigligeti-színház műsorára tűzve, amelyekben kívül a nagyváradai társulat legjelesebb drámai erői lépnek föl. Shakespeare tragédiájában Fodor Ella lesz a vendégművész partnere, míg az elővülhetlen Vasgyárosban a két főnői szerepet Fodor Ella és E. Kovács Mariska játsszák.

APOLLÓ mozgó- színház	Csütörtök Opium sátán
	az emberi szenvedelmek tükre 5 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

Legujabb táviratok.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 15. (Saját tudósítók-tól.) A képviselőház mai ülésén Nivay Lajos után Sztéryny József beszélt a háboru után való kereskedelmi helyzetről. Pozsgay Interpellációjára, melyet a katonák szabadságolása tárgyában terjesztett elő. Hazay Samu báró honvédelmi miniszter válaszolt, megígérte, hogy a szabadságolással történt visszaéléseket orvosolni fogják. Közölte, hogy **egy ezredet, aki egy szabadságot katonát a menetszázadba osztott be, a hadbírószék elé állítottak és azennel nyugdíjazták.**

IRODÁLOM

Az Elet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) június 11-i száma a következő tartalommal jelent meg: Bazaróza. v. r. — Középkori szonettek. (Költemény.) Jászay-Horváth Elemér. — A jel. (Előszólás.) Ex. — Boldog otthon. (Regény). Cyprián. — A háborús Balkán félszigeten. Gróf Vay Páter. — Két lovas a teugernél. Irta: Max Dauthenday; fordította: Takács Elit. — Kultúra. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. — A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15—c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

SZERKESZTOI POSTA.

S. B. Arról a bizonyos törvényszéki tárgyalásról egyszerűen azért nem írunk, mert semmiféle közérdeket nem látunk abban, hogy az ítélet meghozataláig a nyilvánosság előtt foglalkozunk az ügyvel. Ennyi az egész. Tessék az illetőnek ezt magyarázni, úgy hogy megértse, a kérdésre pedig jó hangosan azt felelni, hogy a Tiszántúlt minden dolog megírásánál vagy meg nem írásánál csak a közérdek vezet s aki azt állítja, hogy a Tiszántúlt most, vagy bármikor valaminek az elhallgatásáért, vagy csak nem a valóságnak megfelelő megírásáért bármit kért vagy elfogadott volna, az arcátlanul hazudik. A Tiszántúlt úgy ismerik már mindenütt, hogy ilyen aján-

lattal hozzánk közeledni sem mer senki. Bizonytal nagyon jól tudja ezt az ön kedves kíváncsi érdeklődője is, de azért nem árt neki megmagyarázni, hogy ne adhassa máskor a kis tudatlant. Meleg üdvözlét.

A szerkesztőségért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad Városi Vasut Részvénytársaság.
95—916. eln. sz.

Meghívás.

A NAGYVÁRAD VÁROSI VASUT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

részvényeseinek 1916. évi június hó 27-én d. e. 9 órakor Nagyváradon, a társaság hivatalos helyiségében (Vár-tér. 2. sz.) tartandó

rendes évi közgyűlésére.

Napirend.

1. Az igazgatóság jelentése az 1915. évi üzletéről és indítványai a mérleg, zárószámok, tartalék és osztalék tárgyában.
2. A felügyelő bizottság jelentése az igazgatóságtól előterjesztett zárószámokról és mérlegről, valamint a nyereség felosztását tárgyaló indítványának megvizsgálásáról.
3. Az előző tárgyak és az igazgatóságtól és felügyelő bizottságtól kért felmentvény iránti határozathozatal.
4. A felügyelő bizottság tiszteletdíjának megállapítása.

Nagyvárad, 1916. június hó.

Az igazgatóság.

A részvényes, aki jogait személyesen, vagy megbízottja útján kívánna a közgyűlésen gyakorolni, tartozik részvényeit, illetőleg élvezeti jegyeit a nem esedékes szelvényekkel együtt a közgyűlés napját megelőző 8 nappal Nagyváradon, a társaság pénztáránál (Vár-tér 2. sz.) vagy Budapesten a Magyar vasuti forgalmi r.-t.-nál (V., Sas-utca 1. sz.) letenni. A részvényest a közgyűlésen 20—20 letett részvény, illetőleg élvezeti jegy után 1—1 szavazat illeti meg.

Mérleg.

Vagyon: Vasutépítési számla: 4.647.200 K. Új beruházások számlája 120.276.68 K. Anyagkészlet 93.735.31 K. Tartalékalap értékpapírjai 92.200 K. Nyugdíjalap értékpapírjai 85.880 K. Dr. Berkovits Ferenc alap értékpapírjai 970 K. Értékpapírok 3000 K. Pénztári és raktári készletek 188.627.02 K. Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r.-t. 1.557 K. Letett biztosítékok 9950 K. Felek által letett biztosítékok 102.350 K. Vasuti központi egyenlegző hivatal 484.669.80 K. Adósok 663.078.82 K. Összesen 6.493.494.63 K.

Teher: Részvénytőke számla 3.577.200 K. Elsőbbségi kötvények 1.005.600 K. Kisorsolt elsőbbségi kötvényszámla 64.600 K. Részvénytőke törlesztési tartalék 76.600 K. Beruházási tartalékalap 110.676.67 K. Tartalékalap 7.567.36 K. Értékcsökkenési tartalékalap 5000 K. Nyugdíj és segélyalap 90.174 K 57 fill. Dr. Berkovits alap 1.186.90 K. Bevértatlan részvénytőke számla 573 K. Bevértatlan elsőbbségi kötvényszelvények 22.621.50 K. Biztosítékok 110.320 K. Átmeneti tételek 59.824.85 K. Utánvételek 915.263 K 93 fill. Hitelezők 201.458.38 K. Nyereség egyenlegül 245.027.47 K. Összesen 6.493.494 K 63 fill.

Nyereség- és veszteség-számla.

Tartozik: Értékcsökkenési tartalékalap javadalmazása 500 K. Kisorsolt elsőbbségi köt-

vények beváltása 8.400 K. Elsőbbségi kötvényszelvény kamatai 45.432 K. Részvénytőke törlesztési hányad 25.000 K. Beruházási tartalékalap javadalmazása 1.307.98 K. Igazgatóság járuléka 13.014.48 K. Nyugdíjalap javadalmazása 5.231.94 K. Nyereség egyenlegül 245.027.47 K. Összesen 343.913 K. 87 fillér.

Követel: Nyereségáthozat 1914. évről 2984.22 K. Üzleti felesleg 340.929.65 K. Összesen 343.913.87 K.

Nagyvárad, 1915. évi december 31-én.

Az igazgatóság.

Tisztelt Közgyűlés!

Az 1915 évi zárószámadás betérjesztése kapcsán van szerencsénk tisztelettel jeleníteni, miszerint a lefolyt üzletév mérlegét behatóan átvizsgáltuk, annak tetteit az üzleti könyvekkel összehasonlítottuk és ugyanazokat, mint a társaság ügyvezetését általában véve kifogástalan rendbenlevőknek találtuk.

Ezek után minden tekintetben hozzájárunk és a t. közgyűlésnek egyben elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványát.

Végül kérjük a t. közgyűlést, hogy ugyanekünk, mint az igazgatóságnak a lefolyt 1915. üzletévre vonatkozólag a felmentvényt megadni méltóztassék.

Nagyvárad, 1916. június hó.

A felügyelő-bizottság.

Butorozott

egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület emeletén kiadó. Felvilágosítással szolgál a Zöldfa épület emeletén a szoba-kezelő. Telefon: 14—00.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítást megkezdjük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Kiadó

a Fekete Sas bérpalota IV. emeletén 2 két szoba és mellék helyiségekből álló lakás lift használatával. Felvilágosítást ad a gondnok (Passage 24. sz. lépcső, telefon: 14—00)

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik
a Szent László-nyomda r.-t.-nál
Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614. A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű **Villamos vasalók, főzőedények, tea főzők,** megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja **55.** Főszerelő telefonja **55.**

Kiadó lakás

a Fekete Sas bérpalota II. emeleten a Szent László térre nyíló 5 szoba, fürdőszoba, elcsoba, eselédzsoba, kamarából stb. álló erkélyes saroklakás (személy és teherlift használat) kiadó. Közlebbi felvilágosítást nyújt a részvénytársasági gondnok (passage 24. sz. lépcső, telefon: 14-00)

Legbiztosabb és legmegbízhatóbb nyaraltatás.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy ugy helyben, mint nagyszalonai fióküzletomben szörmeárukat, téliöltönyöket, függönyöket szőnyegetek stb. nyaraltatás végett nálam és fióküzletomben méltóztassanak elhelyezni hol kívánatra bármikor felmutatható. A nyaraltakat tisztán kezelve, gondozva és ki javítva annak idején hazaszállítatom. A raktáram és üzletomb a károk ellen biztosítva van, ugyaszért kérem a nagyérdemű közönség szives bizalmát, kiváló tisztelettel

Zimányi András

német szücs. Színház u'ca 4. sz. Adorján-palota. Telefon 824. Telep: Körös utca 47. saját ház.

MINNIGRAF

a legtökéletesebb
FÉNYKÉPEZŐGÉP

amellyel egyszeri töltésre
50 felvételt eszközölhető.

A gép külön berendezés nélkül mint:

Másoló készülék.
Diapositívok készítésére.
Vetítésre 2 méterig.
Nagyító készülékel 30x40 cm-ig használható.

A gép 5x6x13 cm. nagyságu csinos kőrhuzattal és oly fényerős lencsével van ellátva, amely lehetővé teszi bármily kedvezőtlen időben is éles képeket készíteni és mint ilyen turista célokra kiválóan alkalmas.

Kiadó

azonnal, esetleg augusztusra három négy szobás lakások mellék helyiségekkel és butorozott szobák.
Szent János-utca 72. sz.
Nagy Sándor-utca 4. sz.

Kapható:

RIGLER JÓZSEF EDE

papírneműgyár részv.-társaság
fényképészeti cikkek raktárában.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 3. sz.

5.

Elsőrendű jégszekrények olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Rároly és Fiainál
Nagyvárad.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad, Park-szálloda épületében.
Nagy Sándor-u1

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótókban nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

:: **Telefon: 11-53.** ::

Haszonbérbeadó

Jankafalván Bay Szeréna
urnőnek körülbelül
200 holdnyi birtoka
belsőségekkel október el-sejére, esetleg eladó.

Tudakozódások Zlinszky János ügyvédhez. Budapest, Lónyay-utca 13/a. intézendő.

Vas és rézágak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-ágybetétek: összehajtott ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r-t.-nál Körös-utca 11.
Telefon szám: 558

Kiadó

olcsó bér mellett vendéglő, kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek raktárak, műhelyek hosszabb, vagy rövidebb időre ugyszintén modern berendezésű butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4.